

«Լուժայի» խմբագրութիւնը նոյեմբերի 5-ին ուղղել էր Պ. Բուրգի իւր աշխատակից պ. Ստեփան Գաբրիէլեանին հետեւեալ հեռագիրը.—

«Լուժայի խմբագիրը խնդրում է Ձեզ լինել ներկայացուցիչ խմբագրութեանս կողմից և մատուցանել տաղանդաւոր յօրեկեար հուշակաւոր Կարապետ Սգեանին իւր շնորհաւորութեանները նորա յի նամեայ անխնջ դարձունէութեան առիթով արքունի ծառայութեան ասպարիզում և բարձր գնահատութեան արժանի՝ Հայ պատմական գրականութեան զիտնական արդիւնաւոր ուսումնասիրութեան վերաբերմամբ. և յատուկ իմ կողմից»:

Յօրեկեանը կատարուել է մեծ շուքով և խուռն բազմութեան ներկայութեամբ: «Լուժայի» հետեւեալ համարում մինք կտանք այդ լուկայն և նշանաւոր հասարակական և գրական գործչի ընդարձակ կենսագրութիւնը, պատկերը և յօրեկեանի մանրամասն նկարագրութիւնը, իսկ առ այժմ հաղորդում ենք, որ յօրեկեանի հանդէսն սկսուել է Ազգիս Վեհ. Հայրապետի շնորհաւորական կոնգակի ընթերցումով, որ կարդացել է պ. Ստեփան Մամիկոնեանը, ապա կարդացուել են ուղերձներ Մտորուայի հայ գաղութից, Պ. Բուրգի Հայ եկեղեցական խորհրդականից, Պ. Բուրգի գաղութի կողմից, ապա խօսել է «Լուժայի» ներկայացուցիչը և այլն և այլն:

Հետեւալ կիրակի ճաշ է տուել պ. Նիկեանին Պ. Բուրգի հայ գաղութը, որ տեւել է 6 1/2 ժամից մինչև գիշերուայ 1-ը:

Իւր յիսնամեայ ծառայութեան առիթով Ն. Մ. Թազաւոր Կայսրը բարեհաճել է շնորհել պ. Վ. Սգեանին իսկական գաղտնի խորհրդականի աստիճան:

ՊՐՕՖ. ՄԱՌԻ ՄԻ ՆՈՐ ԶԵՆՈՒՑՈՒՄ.

Անցեալ նոյեմբերի 25-ին, Պ. Բուրգի Արևելեան բաժնում Բարօն Վ. Բօզէնի նախագահութեամբ կայացած նիստում պրօֆ. Ն. Մառը կարդացել է մի զեկուցում Մոնղոլների՝ քրիստոնեաներին անուանող (արկատուն) բառի մասին, որի ծագումը վաղուց զբաղեցրել է արևելագէտներին: Յարգելի պրօֆեսորը յայտնեց, որ ինքը ենթադրում է, թէ այդ բառը հայկական ծագում ունի Ը—ԺՊ դարերի միջև: Այս ժամանակամիջոցում կատարի կռիւ էր մղուում երկու կրօնական կուսակցութիւնների մէջ. քաղկեդօնականների և նոցա հակառակորդների: Վերջիններս յաղթող հանդիսացան: Քաղկեդօնականները ստիպուած էին երկրից հեռանալ և գնալ զանազան կողմեր. նոցա մեծ մասը ընակուեցան Վրաստան և ձուլուեցան վրացիների հետ. միւս մասը դիմեց Բուլղարիա և Յունաստան. երրորդ մասը, որոնք առևտուրով էին պարապած, ուղղուեց դէպի Միջին Ասիա

և գաղթականութիւն հաստատեց այնտեղ: Հայ քաղկեդօնականները աւելի եռանդուն մասը հասան մինչև իսկ Չինաստան: Մօնղոլները ընդհարուելով քրիստոնեայ հայերի հետ՝ նոցա անուանեցին «արկաուն», իսկ այնուհետև այս կոչումը տարածուեց և մնացեալ քրիստոնեաների վերայ: Չինաստանից մինչև Պարսկաստան, Մոնղոլական տիրապետութեան ամբողջ ընդարձակ տարածութիւնը, ինչպէս երևում է հին պաշտօնական վաւերագրերից, միակ տեղն է, ուր քրիստոնեաները կոչում են «արկաուն»: Որ «արկաուն» բառը հայկական ծագումն ունի, զնկուցողի կարծիքով, այդ մասին վկայում են ինչպէս հայոց հին մատենագիրների վկայութիւնները, նոյնպէս և իւր ուսումնասիրած ժ.՛ի դարի՝ քարի վերայ գտած մի արձանագրութիւն: (H. B.)

ԹԱՒՐԻՋԻ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ստացանք Թաւրիղի Հայունեաց Բարեգործական Միացեալ Ընկերութեան 190²/₄ ուս. տարեշրջանի տեղեկագիրն ու հայուեցոյցը սպուած Ատրպատականի թեմական սպարանում: Ընկերութիւնը գտնուում է «Արեգակնափայլ շահնշահի» հովանաւորութեան ներքոյ և պահում է մի շարք դպրոցական հաստատութիւններ Թաւրիղում և դաւառներում:

Տեղեկագրից երևում է, որ ընկերութեան պահած գաւառական հաստատութիւններն են.

1. Աղաղանի դպրոցը Ղարադաղում, 18 երկու սեռի սաներով:
2. Բարառուրի « Բարանդուզ գաւառում, 60 երկու սեռի սաներով:
3. Բալանիչի « « « 17 աշակերտներով:
4. Գեարդարաղի « Որմի դաւառում 74 աշակերտներով:
5. Դէբէլէքի « Սոյուչբուլաղում 20 աշակերտներով: Սյա դպրոցը պահւում է Ստեփան Տէր Օհանեանի տարեկան նպաստով:
6. Կիզաթէքէի դպրոցը Բարանդուզում—33 երկու սեռի սաներով, որոնցից 8 ը ասորի է: Սյա դպրոցը 1899 թուից պահւում է Տիգրան Աֆրիկեանի օժանդակութեամբ:
7. Թովլալարի կամ Թաղիաբաղի Արամ Ղազարեան դպրոցը Միանդուաքում—40 երկու սեռի սաներով:
8. Իքի-Աղաջի դպրոցը Որմի դաւառում 38 աշակերտով:
9. Նախիջևան—Թէփէի դպրոցը Նազուլայ գաւառում 80 երկու սեռի սաներով:
10. Որմիի դպրոցը համանուն քաղաքում 26 երկու սեռի